

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)
z 13. júla 2006*

Vo veci C-61/05,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 226 ES, podaná
10. februára 2005,

Komisia Európskych spoločností, v zastúpení: P. Guerra e Andrade a W. Wils,
splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa,

proti

Portugalskej republike, v zastúpení: L. Fernandes a N. Gonçalves, splnomocnení
zástupcovia,

žalovanej,

* Jazyk konania: portugalčina.

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory A. Rosas, sudcovia J. Malenovský, (spravodajca),
S. von Bahr, A. Borg Barthet a U. Löhmus,

generálna advokátka: E. Sharpston,
tajomník: R. Grass,

so zreteľom na písomnú časť konania,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 4. apríla 2006,

vyhlásil tento

Rozsudok

¹ Komisia Európskych spoločenstiev sa svojou žalobou domáha, aby Súdny dvor určil, že:

— zavedením práva na nájom pre výrobcov obrazových záznamov do vnútroštátneho práva si Portugalská republika nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 2 ods. 1 smernice Rady 92/100/EHS z 19. novembra 1992 o nájomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými

právami v oblasti duševného vlastníctva (Ú. v. ES L 346, s. 61; Mim. vyd. 17/001, s. 120), naposledy zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladiení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (Ú. v. ES L 167, s. 10; Mim. vyd. 17/001, s. 230, ďalej len „smernica“),

- vytvorením nejasnosti vo vnútroštátnej právnej úprave, pokiaľ ide o určenie osoby povinnej zaplatiť odmenu umelcom, ktorí postúpili svoje právo na nájom, Portugalská republika nedosiahla súlad s článkom 4 smernice v spojení s článkom 2 ods. 5 a 7 tejto smernice.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

- 2 Prvé odôvodnenie smernice stanovuje:

„keďže sú rozdiely v právnej ochrane poskytovanej právnymi predpismi a praxou členských štátov autorským dielam a predmetom práv príbuzných autorskému právu, pokiaľ ide o nájom a vypožičiavanie; keďže tieto rozdiely sú zdrojom prekážok obchodu a narušovania hospodárskej súťaže, čo bráni dobudovaniu a riadnemu fungovaniu vnútorného trhu“.

3 Siedme odôvodnenie smernice stanovuje:

„keďže autori a výkonní umelci potrebujú k výkonu svojej tvorivej činnosti primerané príjmy, ktoré sú základom pre ďalšiu tvorivú a umeleckú činnosť a investície potrebné najmä na výrobu fonogramov a filmov sú mimoriadne vysoké a riskantné; keďže možnosť zabezpečenia takéhoto príjmu a návratnosti takejto investície môžu byť efektívne realizované len pomocou primeranej právnej ochrany príslušných nositeľov práv“.

4 Článok 2 ods. 1, 5 a 7 smernice stanovuje:

„1. Výhradné právo udeľovať súhlas alebo zakázať nájom a vypožičiavanie prislúcha:

- autorovi vo vzťahu k originálu a rozmnoženine jeho diela,

- výkonnému umelcovi vo vzťahu k záznamom jeho výkonu,

- výrobcovi fonogramu vo vzťahu k jeho fonogramom a

- výrobcovi prvého záznamu filmu vo vzťahu k originálu a rozmnoženinám jeho filmu. Na účely tejto smernice pojem ‚film‘ predstavuje kinematografické alebo audiovizuálne dielo, alebo pohyblivé obrazy, či už sú sprevádzané zvukom alebo nie.

...

5. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia odseku 7, ak je medzi výkonnými umelcami a výrobcom filmu uzatvorená individuálna alebo kolektívna zmluva o výrobe filmu, predpokladá sa, ak to v zmluve nie je ustanovené inak, že výkonný umelec, na ktorého sa táto zmluva vzťahuje, previedol [postúpil — *neoficiálny preklad*] svoje právo na nájom za podmienok podľa odseku 4.

...

7. Členské štáty môžu ustanoviť, že podpis zmluvy dohodnutej medzi výkonným umelcom a výrobcom filmu o výrobe filmu má účinky udeleného povolenia na nájom za predpokladu, že takáto zmluva určí primeranú odmenu v zmysle článku 4. ...“

5 Podľa článku 4 smernice:

„1. Pokiaľ autor alebo výkonný umelec previedol alebo postúpil svoje právo na nájom týkajúci sa fonogramu alebo originálu či rozmnoženiny filmu na výrobcu fonogramu alebo filmu, zostáva tomuto autorovi alebo výkonnému umelcovi zachovaný nárok na primeranú odmenu za nájom.

2. Nároku na primeranú odmenu na [za — *neoficiálny preklad*] nájom sa autori alebo výkonní umelci nemôžu vzdať.

3. Správa tohto práva na primeranú odmenu môže byť prevedená na organizácie kolektívnej správy, ktoré autorov alebo výkonných umelcov zastupujú.

4. Členské štáty môžu upraviť prípustnosť a rozsah, v akom môžu organizácie kolektívnej správy vykonávať nárok na primeranú náhradu a od koho sa môže táto odmena požadovať a vyberať.“

Vnútroštátna právna úprava

6 Smernica bola prebratá do portugalského práva zákonným dekrétom č. 332/97 z 27. novembra 1997 (*Diário da República* I, séria A, č. 275, z 27. novembra 1997, s. 6393, ďalej len „zákonný dekrét“), ktorým sa zavádza povinnosť zaplatiť odmenu umelcom, ktorí postúpili svoje právo na nájom diela.

7 Článok 5 zákonného dekrétu stanovuje:

„1. Pokiaľ autor previedol alebo postúpil svoje právo na nájom týkajúce sa fonogramu, obrazového záznamu alebo originálu či rozmnoženiny filmu na výrobcu fonogramu alebo filmu, zostáva tomuto autorovi zachovaný nárok na primeranú odmenu za nájom.

2. V zmysle odseku 1 je výrobca povinný zaplatiť odmenu, ktorá ak nie je dohodnuté inak, sa určí v rozhodcovskom konaní v súlade so zákonom.“

8 Článok 7 tohto zákonného dekrétu stanovuje:

„1. Právo na rozširovanie vrátane práva na nájom a vypožičiavanie bez úhrady patrí tiež:

- a) výkonnému umelcovi vo vzťahu k záznamu jeho výkonu;
- b) výrobcovi fonogramov alebo obrazových záznamov vo vzťahu k fonogramom alebo obrazovým záznamom tohto výrobcu;
- c) výrobcovi posledného záznamu filmu vo vzťahu k originálu a rozmnoženinám tohto filmu.

2. Práva uvedené v odseku 1 predajom ani iným aktom rozširovania uvedených predmetov nezanikajú.

3. Okrem ustanovení odsekov 1 a 2 právo udeľovať súhlas na rozmnožovanie originálu alebo rozmnoženín tohto filmu patrí tiež výrobcovi prvého záznamu filmu.

4. Na účely tohto predpisu ‚film‘ znamená kinematografické alebo audiovizuálne dielo alebo pohyblivé obrazy, či už sú sprevádzané zvukom, alebo nie.“

9 Podľa článku 8 toho istého zákonného dekrétu:

„Uzavretie zmluvy na výrobu filmu medzi výkonnými umelcami a výrobcom predstavuje, ak nie je ustanovené inak, právnu domnienku postúpenia umelcovho práva na nájom výrobcovi bez toho, aby tým bolo dotknuté nescudziteľné právo na primeranú odmenu za nájom v súlade s článkom 5 ods. 2.“

Konanie pred podaním žaloby

10 Listom z 31. marca 2003 Komisia upozornila portugalské úrady na pochybnosti týkajúce sa správneho prebratia smernice vzhľadom na to, že zákonný dekrét priznáva výrobcovi obrazových záznamov výhradné právo na nájom a neupresňuje, kto je povinný zaplatiť odmenu za nájom. Komisia preto zaslala týmto úradom žiadosť o informácie.

11 Keďže Komisia v stanovenej lehote nedostala žiadnu odpoveď a usúdila, že portugalská právna úprava je v rozpore s článkom 2 ods. 1 a článkom 4 smernice, výzvou z 19. decembra 2003 začala konanie o nesplnenie povinnosti podľa článku 226 ES.

- 12 Listom z 8. januára 2004 Portugalská republika predložila svoje pripomienky. Aj keď sa uvedené pripomienky týkali žiadosti o informácie zaslanej Komisiou 31. marca 2003, Komisia považovala tieto pripomienky tiež za odpoveď na výzvu.
- 13 Pokladajúc odpovede Portugalskej republiky za nedostatočné, Komisia 9. júla 2004 vydala odôvodnené stanovisko, v ktorom tento členský štát vyzvala, aby prijal opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu so smernicou v lehote dvoch mesiacov od jeho doručenia.
- 14 Vzhľadom na to, že nedostala žiadnu ďalšiu informáciu, Komisia sa rozhodla podať predmetnú žalobu.

O žalobe

O prvom žalobnom dôvode založenom na porušení článku 2 ods. 1 smernice

Argumentácia účastníkov konania

- 15 Komisia uvádza, že ustanovenia článku 2 ods. 1 smernice neumožňujú v rozpore s ustanoveniami zákonného dekrétu rozšíriť na výrobcu obrazových záznamov výhradné právo udeľovať súhlas alebo zakázať nájom, ktoré patrí výrobcovi prvého záznamu filmu.

- 16 Podľa Komisie je totiž položkové vymenovanie, ktoré sa nachádza v tomto ustanovení, podrobné, a preto udeľovať súhlas alebo zakázať nájom originálu a rozmnoženín filmu prináleží iba výrobcovi prvého záznamu a nie výrobcovi obrazového záznamu. Toto položkové vymenovanie podľa Komisie v žiadnom prípade nemá povahu minimálneho alebo pomocného vymenovania. Iba prvý záznam filmu podľa Komisie odôvodňuje špecifickú ochranu právom Spoločenstva. Ochrana rozmnoženín filmu prostredníctvom práv súvisiacich s autorskými právami je neodôvodnená, pretože neexistuje vzťah „doplňkovosti“ k literárnemu alebo umeleckému dielu.
- 17 Z tohto vyplýva, že v rozpore s ustanoveniami smernice dôsledkom uplatňovania zákonného dekrétu je zbavenie výrobcu prvého záznamu filmu výkonu jeho výhradného práva tým, že mu viac neumožňuje udeľovať súhlas alebo zakázať nájom rozmnoženín jeho filmu.
- 18 Vo svojom vyjadrení Portugalská republika uvádza, že ku dňu prijatia zákonného dekrétu kódex autorských práv a s nimi súvisiacich práv (Código do Direito de Autor e dos Direitos Conexos) priznával rovnaké postavenie výrobcovi fonogramov a obrazových záznamov. Aby bola zabezpečená táto rovnosť a nebola porušená rovnováha v súčasnom postavení uvedených dvoch typov výrobcov, zákonodarca doplnil okruh nositeľov výhradných práv o výrobcu obrazových záznamov. Práve s cieľom prispôsobiť sa potrebám portugalského vnútroštátneho systému predmetný zákonný dekrét rovnakým spôsobom upravuje postavenie výrobcu obrazových záznamov a výrobcu fonogramov, a tým priznáva výrobcovi obrazových záznamov vyšší stupeň ochrany, ako stanovuje právo Spoločenstva.
- 19 Portugalská republika okrem iného usudzuje, že samotná smernica obsahuje nepresnosť. Použitím nie celkom presného pojmu „film“ v článku 2 ods. 1 smernica spája v jednej definícii kinematografické dielo a dielo zaznamenané formou obrazového záznamu. Toto ustanovenie podľa Portugalskej republiky umožňuje domnievať sa, že výrobca prvého záznamu môže byť tiež výrobcovi rozmnoženín filmu.

- 20 Nakoniec tento členský štát tvrdí, že zákonný dekrét by bol v rozpore so smernicou, iba ak by sa potvrdilo, že jej ciele sú v rozpore s vnútroštátnou právnou úpravou, ak by ohrozoval fungovanie vnútorného trhu alebo ak by porušoval práva tretích osôb. Uplatňovanie tohto dekrétu však podľa Portugalskej republiky nespôsobuje žiadny konkrétny problém na úrovni vnútorného ani na úrovni vnútroštátneho trhu, keďže nikoho nezbavuje práv stanovených smernicou a ani žiadna žaloba v tomto ohľade podaná nebola.

Posúdenie Súdny dvorom

- 21 Na úvod je potrebné uviesť, že v tejto prvej výhrade je položená otázka, či sa výhradné právo na nájom priznáva aj výrobcovi obrazových záznamov.
- 22 Priznanie výhradného práva tiež výrobcom obrazových záznamov by však nepridalo len doplnkovú kategóriu nositeľov práv do položkového vymenovania nachádzajúceho sa v článku 2 ods. 1 smernice, ale by naopak spochybnilo špecifické výhradné práva, ktoré sú predmetom tohto ustanovenia.
- 23 V tomto ohľade článok 2 ods. 1 smernice priznáva výhradné právo udeľovať súhlas alebo zakázať nájom a vypožičiavanie výrobcovi prvého záznamu vo vzťahu k originálu a rozmnoženinám jeho filmu. Z toho vyplýva, že ak by bolo výrobcovi obrazového záznamu priznané právo rozhodovať o nájme uvedeného obrazového záznamu, právo výrobcu prvého záznamu by už zjavne nebolo výhradné.

- 24 Tento výklad je potvrdený účelom smernice, ktorým je zavedenie zosúladenej právnej ochrany v Spoločenstve, pokiaľ ide o právo na nájom a vypožičiavanie a niektoré práva súvisiace s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva (pozri rozsudok z 28. apríla 1998, *Metronome Musik*, C-200/96, Zb. s. I-1953, bod 22).
- 25 Ako vyplýva presnejšie z jej prvého odôvodnenia, smernica má za cieľ odstrániť rozdiely existujúce medzi členskými štátmi vzhľadom na právnu ochranu diel chránených autorským právom v oblasti nájmu a vypožičania s cieľom obmedziť prekážky obchodu a narušovanie hospodárskej súťaže. Ak by však článok 2 ods. 1 tejto smernice umožňoval členským štátom voľne priznávať právo udeľovať súhlas alebo zakázať nájom obrazových záznamov rôznym kategóriám osôb, uvedený cieľ by zjavne nebol dosiahnutý.
- 26 V tomto ohľade už Súdny dvor rozhodol, že uvádzanie videokaziet na trh sa uskutočňuje predajom, ale aj prostredníctvom nájmu. Možnosť zakázať nájom videokaziet v členskom štáte môže ovplyvniť obchod s videokazetami v danom členskom štáte, a teda nepriamo ovplyvniť aj výmenu tohto tovaru v rámci Spoločenstva (pozri rozsudok zo 17. mája 1988, *Warner Brothers a i.*, 158/86, Zb. s. 2605, bod 10).
- 27 Je opodstatnené pripomenúť okrem iného, že ako vyplýva zo siedmeho odôvodnenia smernice, ochrana výhradných práv výrobcov fonogramov a filmov na nájom je odôvodnená potrebou chrániť návratnosť mimoriadne vysokých a riskantných investícií potrebných na výrobu fonogramov a filmov a nevyhnutných na ďalšiu tvorivú činnosť autorov (pozri, pokiaľ ide o výrobcov fonogramov, najmä rozsudok *Metronome Musik*, už citovaný, bod 24).

- 28 Nie je však zjavné, že výroba fonogramov vyžaduje také vysoké a riskantné investície, ktoré by potrebovali osobitnú ochranu. Súdny dvor už potvrdil mimoriadnu jednoduchosť, s akou môžu byť rozmnožené zvukové záznamy (pozri rozsudok *Metronome Musik*, už citovaný, bod 24). Aj keď toto potvrdenie sa týkalo zvukových záznamov, vývoj nových technológií už prispel aj k zjednodušeniu rozmnožovania obrazových nosičov.
- 29 Z toho vyplýva, že zákonný dekrét, ktorý stanovuje právo na nájom aj pre výrobcov obrazových záznamov, nie je v súlade so smernicou.
- 30 Tvrdenie Portugalskej republiky, podľa ktorého s cieľom „prispôbiť sa potrebám portugalského vnútroštátneho systému“ priznáva portugalské právo rovnaké postavenie výrobcov obrazových záznamov a fonogramov, nijako nevyvracia tento záver.
- 31 Podľa ustálenej súdnej praxe sa totiž členský štát nemôže odvolávať na ustanovenia, zvyky alebo stav svojho vnútroštátneho poriadku, aby tým odôvodnil nesplnenie povinností a nedodržanie lehôt, ktoré vyplývajú zo smernice (pozri najmä rozsudky z 10. apríla 2003, *Komisia/Francúzsko*, C-114/02, Zb. s. I-3783, bod 11, a zo 16. decembra 2004, *Komisia/Rakúsko*, C-358/03, Zb. s. I-12055, bod 13).
- 32 Nakoniec, keďže žaloba o nesplnenie povinnosti má objektívnu povahu (pozri najmä rozsudok zo 17. novembra 1993, *Komisia/Španielsko*, C-73/92, Zb. s. I-5997, bod 19), nerešpektovanie povinnosti uloženej ustanovením práva Spoločenstva samo osebe predstavuje nesplnenie povinnosti a úvaha, že toto nerešpektovanie nemalo negatívne následky, nie je relevantná (pozri najmä rozsudky z 21. septembra 1999, *Komisia/Írsko*, C-392/96, Zb. s. I-5901, body 60 a 61, ako aj z 26. júna 2003,

Komisia/Francúzsko, C-233/00, Zb. s. I-6625, bod 62). Tvrdenie Portugalskej republiky, podľa ktorého namietané nesplnenie nemalo za následok žiadny konkrétny problém, musí byť odmietnuté.

- 33 So zreteľom na predchádzajúce úvahy je potrebné konštatovať, že žalobný dôvod založený na porušení článku 2 ods. 1 smernice zo strany Portugalskej republiky musí byť prijatý.

O druhom žalobnom dôvode založenom na porušení článku 4 smernice v spojení s článkom 2 ods. 5 a 7 tejto smernice

Argumentácia účastníkov konania

- 34 Komisia uvádza že, pokiaľ ide o prevod práva na nájom z umelca na výrobcu filmov, zákonný dekrét nie je jasný, keďže sa môže vzťahovať na dvoch odlišných výrobcov, teda na výrobcu obrazových záznamov aj na výrobcu prvého záznamu filmu.
- 35 Podľa článku 5 ods. 2 zákonného dekrétu je však výrobca zodpovedný za zaplatenie odmeny za nájom. Z toho vyplývajú pre umelcov ťažkosti spojené s prijímaním odmeny, na ktorú majú nárok, keďže nevedia, ktorý z dvoch výrobcov je povinný uvedenú odmenu zaplatiť. V tejto veci je ustanovenie smernice jasné: jedine výrobca prvého záznamu filmu môže byť nadobúdateľom práva na nájom diela výkonných umelcov a môže byť povinný zaplatiť odmenu, na ktorú majú nárok. Také prebratie smernice, aké bolo vykonané zákonným dekrétom, by totiž podporovalo obchodovanie s rozmnoženinami.

- 36 Portugalská republika odmieta údajnú nejasnú povahu zákonného dekrétu. Uvedený dekrét podľa nej ukladá, kým nie je preukázaný opak, povinnosť zaplatiť odmenu výrobcovi prvého záznamu filmu. Okrem iného nejasnosť podľa nej nevyplýva iba zo zákonného dekrétu, ale aj z definície pojmu „film“ stanovenej smernicou.

Posúdenie Súdnyim dvorom

- 37 Podľa ustálenej judikatúry je každý členský štát povinný vykonať smernicu spôsobom plne zodpovedajúcim potrebám jasnosti a určitosti právnych situácií uložených zákonodarcom Spoločenstva v záujme dotknutých osôb usadených v členských štátoch. Na tento účel ustanovenia smernice musia byť vykonané tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná a aby bola zachovaná konkrétnosť, presnosť a jasnosť (pozri rozsudok zo 4. decembra 1997, Komisia/Taliansko, C-207/96, Zb. s. I-6869, bod 26).
- 38 Na úvod je potrebné pripomenúť, že podľa článku 2 ods. 5 a 7 smernice práva výkonných umelcov sa môžu považovať za postúpené alebo môžu byť postúpené zo zákona na výrobcu filmov. Ako kompenzáciu za toto postúpenie článok 4 uvedenej smernice garantuje výkonným umelcom primeranú odmenu.
- 39 Článok 8 zákonného dekrétu stanovuje postúpenie výhradného práva na nájom výkonného umelca na „výrobcu filmov“ bez ďalšej definície tohto pojmu. Podľa článku 5 zákonného dekrétu je výrobca filmov povinný zaplatiť odmenu za postúpené právo na nájom týkajúce sa obrazového záznamu, originálu alebo rozmnoženiny filmu. Spojený výklad týchto dvoch článkov by mohol viesť k záveru, že „výrobca obrazových záznamov“ patrí do kategórie výrobcov filmov, ktorí sú povinní zaplatiť odmenu.

- 40 V tomto ohľade Portugalská republika sama uznáva nejasnosť svojho zákonného dekrétu.
- 41 Naproti tomu, ak sa článok 4 ods. 1 smernice, pokiaľ ide o postúpenie práva na nájom, odvoláva na výrobcu filmov, v skutočnosti sa vzťahuje len na výrobcu prvého záznamu filmu. Keďže obrazové záznamy nie sú v tomto článku uvedené, výrobca obrazových záznamov nemá postavenie výrobcu filmov.
- 42 Uvedené prebratie smernice môže mať za následok, že umelci v Portugalsku nedostanú odmenu, na ktorú majú nárok, keďže nie je jasné, kto je výrobcom zodpovedným za zaplatenie primeranej odmeny podľa článku 4 smernice.
- 43 Za týchto podmienok treba prijať žalobný dôvod založený na nesprávnom prebratí článku 4 smernice v spojení s článkom 2 ods. 5 a 7 tejto smernice.
- 44 Z predchádzajúceho vyplýva, že zavedením práva na nájom pre výrobcov obrazových záznamov do vnútroštátneho práva si Portugalská republika nespĺnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 2 ods. 1 smernice, a vytvorením nejasnosti vo vnútroštátnej právnej úprave, pokiaľ ide o určenie osoby povinnej zaplatiť odmenu umelcom, ktorí postúpili svoje právo na nájom, Portugalská republika nedosiahla súlad s článkom 4 smernice v spojení s článkom 2 ods. 5 a 7 tejto smernice.

O trovách

- ⁴⁵ Na základe článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla zaviazat Portugalskú republiku na náhradu trov konania a Portugalská republika nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazat ju na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol a vyhlásil:

1. — **Zavedením práva na nájom pre výrobcov obrazových záznamov do vnútroštátneho práva si Portugalská republika nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 2 ods. 1 smernice Rady 92/100/EHS z 19. novembra 1992 o nájomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva, naposledy zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti.**

- **Vytvorením nejasnosti vo vnútroštátnej právnej úprave, pokiaľ ide o určenie osoby povinnej zaplatiť odmenu umelcom, ktorí postúpili svoje právo na nájom, Portugalská republika nedosiahla súlad s článkom 4 smernice 92/100, zmenenej a doplnenej smernicou 2001/29/ES, v spojení s článkom 2 ods. 5 a 7 tejto smernice.**

2. **Portugalská republika je povinná nahradiť trovy konania.**

Podpisy